

Neposredni smotri sindikalne borbe

Po navadi se prvega maja ne prestejejo le delavske sile in pregleda prehojena pot, marveč se tudi presoja vsakokratni položaj in nakazuje smerice za bodoče delo. Zato je prav, da se pač tega ustaljenega reda držimo.

Kar se tiče sedanjega položaja in najbolj perečih vprašanj, ki tarejo delavstvo, je treba predvsem omeniti borbo za spoštovanje demokratičnih svobod in sindikalni pravici v tovarnah, za izboljšanje mezd in plač ter za skrajšanje delovnega urnika. Ta vprašanja so vedno vodila sindikate pri njihovem delu, toda skrajšanje delovnega urnika je postalo sedaj še posebno pereče, ker se delavci zaradi pospešenega tempa bolj naglo fizično in psihično izčrpajo, kot se je dogajalo doslej.

K omenjenim trem vprašanjem pa je treba pristiti še na način borbe, ki je najbolj primeren za njihovo ureditev. Na lanskem kongresu CGIL in tudi že prej so ugotovili, da se je treba prilagoditi novemu položaju v tovarnah, zlasti monopolističnih, kajti v nasprotnem primeru bi sindikati nujno izumrli avtomatsko, to je, ne bi mogli tigniti hitreje tehn. napredku v podjetjih. Splošna borba s splošnimi zahtevami raznih strok ne zadostuje več. Med tovarni in tovarno so prevelike razlike, da bi jih lahko obravnavali vse po istem kopitu. Zato je nujna razčlenjena borba in se poudarja sindikalna akcija po posameznih podjetjih, kar pa ne pomeni zanikanje skupnih in splošnih borb, marveč le njihovo spopolnjevanje. Iz borb in akcij v posameznih podjetjih si lahko napravijo sindikalni voditelji šele pravilno sliko o celotnem položaju ter lahko le na ta način sprejemajo ustrezne ukrepe. O tem ni več nobenega dvoma. Razlike med raznimi sindikalnimi organizacijami so samo v večjem ali manjšem poudarku, ki naj se da splošnim akcijam ali akcijam v posameznih tovarnah.

Kot smo že omenili, je med raznimi podjetji in tovarni velika razlika. Le kako naj bi na primer pri merjal veliki monopolistični kompleks Fiat kak zastereli merjal na Jugu? Res pa je, da mora kljub novemu položaju obstajati kolektivna pogodba posamezne stroke, ki določa mezdni minimum, sicer bi bili delavci v malih in zaostalih tovarnah popolnoma prepuščeni na milost in nemilost delodajalcem.

Seveda je podlaga za vsako uspešno borbo uživanje demokratičnih svobod. V glavnem je bil prvi maj vedno posvečen borbi za te svobode in v tovarnih in pred letom 1907 tudi borbi za svobodo in javnosti, saj so se takrat stalno postavljala gesla in zahteve po uvedbi splošne in tajne volilne pravice. Po vseh teh borbah in po formalnem priznanju delavskih pravic pa se še danes oziroma se posebno danes odziva, da delavec med pravice in obveznosti ne razloži. Poglejmo na primer le to, kaj se dogaja v raznih velikih tovarnah za časa volitev notranjih komisij (Fiat!), ali kako favorizirajo določene sindikate na škodo drugih, da niti ne omenimo diskriminacij in raznih posebnih privilegij, ki imenovanim ameriškim naročili. Delavcem res dajo kako lino več, toda v podjetje se uvaža paternalizem, ki mora končno koncev nujno skodovati vsem sindikatom, tudi tistim, ki jih trenutno podpirajo.

Borba za demokratične svobode in sindikalne pravice v tovarnih zato ni le volto in formalno geslo, ampak res krvava potreba. Ta borba je neposredno povezana z delovnimi razmerami in z mezdami delavcev. Če bi uspelo delodajalcem popolnoma ukloniti sindikate, bi preprosto narekovali delavcem vse delovne in mezdne pogoje, norme itd., kar bi pomenilo za delavce popolno kapitulacijo, kajli dostoj so se pokazale vse reditve o delovnih razmerah, edobrih in enaprednih delodajalcih ameriškega kova za prazne utvare in deodajalci so vedno kaj priznali delavcem le, če so bili prisiljeni, ali pa če se jim je to izplačilo. Zato je tudi večina delavcev pozdravila pobudo za uzakonitev sindikalne pravice, ki jo predlaga CGIL, da uzakonijo sindikalne razloge pri odpuštilju, v industriji, za izdano priznanje notranjih komisij ter za uzakonitev kolektivnih pogodb. Ne more namreč biti v tovarnih raznih demokracije in svobode, če grozi delavcem vedno možnost odpuštilja z dela, zlasti ker čaka izven tovarne na zaposlitev cela armada brezposelnih.

Drugo vprašanje je izboljšanje mezd in plač. Kot na vladno je, da so v zadnjih letih namili dobili kapitalistov, ker se ni povečala le proizvodnja, marveč tudi proizvodnost dela. K temu pa nista prispevali le uvedba novih popolnjenih strojev in spopolnjenih organizacij dela, marveč v veliki meri tudi povečan fizični in psihični napor delavcev. Toda povečani storilnosti dela in tem zvisanju dobičkov delodajalcev ni odgovarjalo sorazmerno zvišanje mezd in plač. To je povzročilo v zadnjih letih slabšanje gnotnega položaja delavcev, ki niso deležni ugodnosti, ki živirajo iz povečane proizvodnje dobrin. Hkrati pa je to tudi negativno vplivalo na vse delovno gospodarstvo, ker ni dopuščalo razširitve notranjega trga, do česar bi ob zvisanju kupne moči delavcev gotovo prišlo.

Kot smo že poudarili, mora glede mezd veljati enotna kolektivna pogodba, da se določijo mezdni minimumi za vse državo. Toda pri tem določanju mezd je treba tudi upoštevati gospodarsko moč podjetja. Zato postavljajo sindikati zahtevo, da se zlasti v vseh gospodarsko krepkih podjetjih uvede tudi spremenljivi del mezd in plače, ki se bo razvil po storilnosti delavcev in namenski mezd ali se mora vsajoma spajati s stalnim delom mezd ali plače. Ta zahteva je popolnoma naravna, saj se v raznih podjetjih že uvaža plače za posamezno delo, ki ga opravi delavec pri določenem stroju (paghe di posto). Pri tem je treba predvsem doseči, da ne bo določal o teh plačah samo delodajalec, marveč da se o njih pogodi s sindikati oziroma z notranjo komisijo. Osnovno načelo mora tak biti, da mora tehnični napredek v tovarnih posameznih tovarnih in gnotni napredek za delavce, ki ustvarjajo bogastvo, da pa novi stroji, nova organizacija dela in nova tehnika sploh ustvarjajo večje dobičke, o tem nihče več ne dvomi. Pri pogajanjih za prilagoditev mezd v posameznih podjetjih pa sindikati ne mislijo na izgled iz ZDA, kjer skoraj vsako podjetje posebej sklepa mezdne in normative sporazume s predstavniki delavcev. To ne bi bilo v Italiji realistično in bi pomenilo za delavstvo korak nazaj. Seveda pa ne bi smeli pri takšnih diferenciranih mezdah upoštevati le storilnosti dela, marveč tudi njegovo napornost, varnost, škodljivost zdravju itd.

Tretje vprašanje, ki smo ga zgoraj omenili, je skrajšanje delovnega urnika. To je zlasti nujno v rudnikih in v železarski industriji, toda ne smemo ga zanemarjati tudi drugod. Nekaj so glede tega delavci že dosegli, kot na primer pri Fiatu, v večji meri pri Olivettiju in v razlikih, še posebno pa pri državni družbi za izkoriščanje petrolejskih vrelcev in metana. V bistvu zahtevajo, da se skrajša delovni čas na 40 ur na teden. Skrajšanje delovnega urnika narekujejo predvsem napornost dela, povečan ritem pri izdelavi industrijskih predmetov in povečana storilnost. Ti trije čimtelji se seveda med seboj prepletajo in nimajo enake teže v vseh podjetjih.

Glede dela v rudnikih so ugotovili, da je storilnost od leta 1948, če vzamemo tedaj za osnovo število 100, narasla leta 1955 na 259. V železarski industriji pa je narasla na 273. Zato zahtevajo delavci poleg zvisanja prejemkov tudi skrajšanje delovnega urnika. Zvišanje delovne storilnosti pomeni ne glede na uvedbo nove tehnike povečanje napora delavcev. Temu pa se lahko odzove tudi s skrajšanjem delovnega časa. Ravno tako se vsi sindikati potegujejo za uresničitev te temeljne zahteve delavstva. Toda to ni dovolj za uspešno borbo je nujen nastop. Praznovanje prvega maja pa ravno opominja delavce na to ne glede na njihovo sindikalno ali ideološko pripadnost.

— S. C.

Spomini starega socialista na prvomajske proslave v Trstu pred 50 leti

Bil sem zavirač pri Južni železnici v Trstu od aprila 1902 pa do januarja 1907. Na kar so me premestili v skladišče. Kot zavirač nisem imel točno določenih službenih razporedov, ker sem pač smatral, da je boljše, če se ne poklicam na vožnjo z vlakom, samo ko so me potrebovali. Zato nisem nikoli vedel, kdaj bom prost.

Bilaz se je 1. maj 1905. Ker sem bil že socialistično zavod, bi se rad za vsako ceno udeležil prvomajske proslave. Toda vlaki so vozili tudi na dan 1. maja, čeprav je vse ostalo delo počivalo. Zato sem se trudil, da bi mi dodelili takšno izmeno, da bi prišel domov 1. maja zjutraj. To mi je tudi uspelo, ker sem bil prej 48 ur neprenehoma v službi. Sicer pa sem uradniku Noviju, ki je bil češkega porekla, odkrito povedal, da bi bil rad prost, da bi se udeležil prvomajske proslave. Od takrat dalje sem se udeležil vseh prvomajskih proslav.

Kako je bilo s prvomajskimi proslavami pred letom 1905, se žal več točno ne spominjam. Dobro pa vem, da se je železniška uprava prav tako trdovratno upirala temu praznovanju, kakor vsa

Veličastna povorka

Nato se je povorka, ki je od ulice do ulice naraščala, kot velika reka pomikala skozi vse mesto. Delavci so bili zelo zadovoljni, ko so videli, da je vse zaprto. Tudi tramvaj ni vozil. Ko so prišli na zborna mesto pri Mombelju, se je množica ločila v tri zbornice, to je v slovenskega, italijanskega in nemškega. Italijanski zbor je bil največji. Pa bi se motil, kdor bi mislil, da so bili to samo tovariši italijanske narodnosti. Ker so skoraj vsi Slovenci razumeli

Ljudske veselice

Popoldne so vedno bile velike prvomajske veselice, ki so se jih delavci udeleževali v družinami. Veselilni prostor se je menjaval. Veselica je bila nekod pri Bergerju pod Kastelom, drugič ob Ulici Rossetti, kjer je bilo takrat še mnogo nezazidanega zemljišča. Od tam je bil tedaj lep razgled na Milske hribe in na morje. Zato je bilo tam zelo prijetno. Nešteje delavske družine so se posedle kar na travnato ruho in v večina ljudi je prinesla s seboj kaj za pod zob. Sicer pa so Delavske zadruge pripeljale velike sode vina, kruha, sir, klobase in razne druge dobrote. Na veselici so nastopali razni delavski pevski zbori, vmes pa so igrali godbe. Ostali meščani, ki se niso udeleževali delavskih prireditve, pa so hodili na izlete v okolico, tako da je bil Trst prazen. Prvomajske proslave in veselice so seveda tudi zelo ugodno vplivale na šene in na mladino, saj so krepile v njih razredno zavest.

Spominjam se, da smo bili takrat vsi socialisti v Trstu ena sama velika družina in smo se čutili bolj brate, kot če bi nas rodila ista mati, saj smo imeli pred seboj samo en smoter: doseči čimprej socializem. Vsi smo se idejno dobro razumeli in nas niso jezikovne razlike ovirale. Z vsake prvomajske proslave smo se vračali domov silno obogateni, pa čeprav smo imeli le po kakšno krono v žepu.

Andrej Bahun

ostala podjetja. Treba je bilo mnogo odločnosti in vztrajnosti, da smo premagali odpor delodajalcev, pa tudi brezbržnost dela delavskih množic, ki se niso vedno zavedale pomena praznovanja 1. maja. Da so se tržaki kapitalisti glede praznovanja 1. maja razmerek hitro vdalji, je treba vsekakor pripisati dvema znamenitima stavkama, in sicer prvi stavki železničarjev leta

Od nedelje 5. t. m. začne izhajati vsako nedeljo

Nedeljski Primorski dnevnik
v 8 straneh s pestro vsebino

italijansko, jih je mnogo hotelo poslušati. Pitonija ali tov. Olivo, ki si bil zelo priljubljen med delavci. Na slovenskih zborskih so vedno govorili tovariši Kopač, Milost, Regent, Petijan in drugi. Na poznejše prvomajske proslave pa je nekajkrat prišla tudi Rusinja Babanova, ki je znala več jezikov. V Trstu je govorila italijansko.

Delavci so bili na vsaki prvomajski proslavi bolj navdušeni, saj so se tudi njihove strokovne organizacije stalno med nastopili, pa smo bili boljše njihove življenjske razmere. Železničarji so kasneje kupili tudi svoj prapor, ki je bil izdelan iz čiste težke svile ter je bil vezan z zlatom; stal je 1000 kron.

Pri končnem slavnostnem zborovanju se je zopet postavila povorka, ki je v spremstvu več delavskih godb korakala po mestnih ulicah na Veliki trg, kjer je bil razhod. V povorki je bilo od 20 tisoč do 25.000 ljudi in vsaj milijon jih je bilo v spalinjavni obeh straneh ulice. Zamislivo je bilo tudi to, da ni bilo videti tudi ves dan nobenega policaja, čeprav jih je bilo 1500 v pripravljenosti. Prav tako je bila v pripravljeno tudi vojska polnopravna. Večinoma so proslave mirno potekale. Ob nekem slavnostnem prvomajskem pohodu se je pripetilo tole: ko je povorka pomikala po Ulici Stare mitnice proti Goldoni-jevemu trgu, so z okna neke hiše vrli na povorko nekaj kosčkov kruha in zakričali: "To je za vas, lačni socialisti, pa žrijte!" To je povzročilo med ljudstvom silno ogorčenje in proti oknom je zletelo nekaj kamnov, ki so razbili šipe in morda še kaj drugega. Policija pa ni nastopila.

V sprevodih je bilo tudi vse polno zastav. Ljudje so peli in vzklikali prvomajska gesla. Predvsem so zahtevali 8-urni delavnik in uvedbo splošne, enake, neposredne in tajne volilne pravice za parlament, za delžne zore in za občine. To je bilo seveda v letih 1905 in 1906, ker je bila 1907 priznana splošna volilna pravica za državni zbor.

PRIPOVEDOVANJE OČIVIDCA LENIN V PETROGRADU ob povratku iz emigracije

F. N. Samoilov

Lenin se je vrnil v Petrograd iz emigracije 16. aprila. Pripadal je skupini petrogradskih bolševikov, ki so ga sili čakati na finski postaji. Ves trg pred postajo je bil natrpan z delavci, vojniki in mornarji. Na trgu pa je stal okoli avtomobil. Tudi vse ulice proti postaji so bile preplavljene z množicami delavcev, ki so šle sprejemati svojega voditelja. Povsod je vladalo praznično razpoloženje, po ulicah so odmevale revolucionarne pesmi. Kljub pozni uri — bila je že noč — so se zgrinjale pred postajo vedno nove množice ljudstva.

Zarki reflektorjev so močno osvetljevali trg in rezali temo. Nad morjem strnjenih glav pa so se zibali plameni številnih bakel, s katerimi so mahali demonstrantje. Povsod je bilo videti rdeče zastave in transparente z napisom: "Dobrodošli, Lenin!"

Kakaj je bilo dolgo in neestrno. Med petjo so ustavljali vlak delavci, ki so hoteli pozdraviti Vladimirja Iljiča. Končno se je vlak približal prunu. Težko je opislati navdušenje, ki je prevzel.

svoji govor ogromni množici ljudstva, ki se je zbrala pred palačo, in znova poudaril, da je treba pospešiti in okrepliti revolucionarno gibanje. Končno je vzkliknil: «Zivela socialistična revolucija!»

Spominjam se, kako so ga sovražniki revolucije, ki so vedeli, da je Lenin priznani voditelj delavskega razreda, in ki so ga zato smatrali za svojega najbolj nevarnega nasprotnika, skušali na vse načine sramotiti in obreko-vati ter kako so zato ponavljali najbolj podle laži. Na čelo te obrekovalne gonje sta se postavila lista «Revo» in «Delo Nadoda», ki sta bili glasili kadetov oziroma social-revolucionarjev. Toda ti, pokvarjeni in podli pritlikavci niso vedeli, da je ni bilo na svetu sile, ki bi mogla ločiti množice od Lenina in Lenina od množice.

Delavci in vojniki so odgovorili obrekovalcem s številnimi ogorčenimi protestnimi resolucijami in nato, na dan Leninovega prihoda, z veliko solidarnostno manifestacijo svojemu voditelju.

20. aprila je podal Vladimir

Iljič na skupščini bolševikov, ki so se kasneje udeležili vse-ruske konference žilavskih in vojskarskih svetov, svoje znano poročilo o vojni in revoluciji. Te skupščine sem se udeležil tudi jaz. Na stopnišču, ki je vodilo v drugo nadstropje, kjer je bila vedno velika dvorana, sem srečal Vladimirja Iljiča, ki me je takoj spoznal, me je ustvil in mi postavil vrsto vprašanj: «ako sem preživel pre-gustavo, kako s'm se počutili, ali sem se zdravil in kateri zdravnik me je zdravlil. Vladimir Iljič me je znova na najlpinem prvem srečanju v Krakovu prijazno gledal in me pazljivo s prodornim pogledom motril, kakor bi tiskal na mojem obraz znake preostanka trpljenja.

Odgovoril sem mu, da sem dobro prenesel preganstvo, da sem zdrav ter da sem pripravljen, ponovno pričeti delo. Toda Lenin me ni pustil končati in me je prekinil:

«Ne, ne, vi se morate temeljito zdraviti. Svetujem vam, da se obrnete na profesorje. So to specialisti, ki posvečajo vse svoje življenje za poglabljanje svojega znanja in izkustev ter spremljajo razvoj znanosti. Poleg tega pa imajo obilo izkušenj. Res je, da jih je treba mastno plačati, toda to je postaršanska pomena. Prav gotovo vas bodo ozdravili.

Ganjeje in opogumljen po razgovoru z Leninom sem šel z drugimi tovariši v zgornje nadstropje. Dvorana je bila nabito polna.

Ko so čali besedo Vladimiru Iljiču, so sprejeli bolševiki svojega voditelja burnim ploskanjem in vzklikanjem. Napenjali so ušesa, da bi silili vsako njegovo besedo ter so pri tem pridrževali diha.

Ta Leninov govor, ki je ostal v zgodovini pod imenom «Aprilske govore», je bil ena prava odkritje. Bolševiki iz dobe ilegale, ki smo šli skozi čudovito šolo borbe za stvar delavskega razreda, smo po februarjski revoluciji zavreli v bistro pravilno stališče. V veliki večini smo takoj zavzeli nepopravljivo stališče do začasne buržoazne vlade in do imperialistične vojne ter smo menili, da je bila revolucija še zelo daleč od svojega zaključka. Toda ni nam bila jasna konkretna perspektiva bodoče borbe.

Vladimir Iljič je v svojem govoru poudaril nujnost, da preidemo od prvega razdobja revolucije (februarske buržoazne demokratične revolucije) k drugemu razdobju: k socialistični revoluciji, ki bi morala zagotoviti oblast proletariatu in revnim kmetom.

Lenin je predlagal, naj se spremeni iz preživela marksistična teza, po kateri naj bi bila v dobi prehoda v socialistično revolucijo, da bi davine parlamentarna republika ter je formuliral tozo o sovjetski republiki kot o najbolj popolni in racionalni obliki politične organizacije družbe med prehodom iz kapitalizma v socializem.

Lenin je nato poudaril roparski značaj tedanje vojne ter dejal, da bo resnično demokracija svet lahko napravila v tej vojni konec le z zrušenjem buržoazije,

20. obletnica smrti Antonia Gramscija

I. Regent o velikem italijanskem revolucionarju

Te dni poteka dvajset let, odkar je umrl veliki delavski voditelj Antonio Gramsci. Ob tej priliki objavljamo odlomek iz uvoda, ki ga je napisal Ivan Regent k slovenskemu prevodu Gramscijevih spisov, ki so tako značilna zlasti po svoji globoki človečnosti in srčni dobroti, ki veje iz njih.

Gramsci je bil resnično velik voditelj delavskega razreda in vsega delovnega ljudstva Italije. Takajga imamo pred očmi tudi kadar ga vidimo, kako zaestvo daj svoje aktivnosti celo v zaporu filozofskim in kulturnim problemom proletariata Italije in vsega sveta. V predgovoru knjige «Zgodovinski materializem in filozofija Benedetta Croceja» je pravilno zapisano, da so et njegovi zapiski in študije v okviru teorije najprijazni prispevek italijanskega delavskega razreda italijanski svetovni kulturi. Gramsci je bil namreč tako zelo navezan na delavstvo, da se je boledejo delati delati zanj tudi v zaporu. In kadar bo prečital te njegove izredno bogate zapiske in globoke analize, bo prišel do prepričanja, da Gramsci res ni imel nič skupnega s tistimi intelektualci, ki si domišljajo, da odločajo o usodi zgodovinskega procesa, in smatrajo, da je njihova naloga — kakor temu pravi italijansko ljudstvo — »spraviti svet v haos«. Kakor je res — da so njegova, v tej knjigi objavljena, zapisa iz zaporov dokazno pogubljeno, znanost, jasnosti in ljubezni v najmanjšem pomenu teh besed, tako so njegovi zapiski in njegove analize iz zaporov dokument izredno objektivnega, znanstveno resnega, resnično zasrkbljenega ljubečnega in natančnega kulturnega delavca, ki ni bil nikdar dogmatik, ki ni bil marksist ali komunist sam po sebi, ali ker si je bil vtepel v glavo, da je to brez drugega pravilno, in ker je tedaj bila to neke mere moda, čeprav nevarna, marveč je bil marksist in komunist zato, ker mu je bila tuja

vsaka metafizika, najsi je bila idealistična, pozitivistična ali materialistična. Vedel je, da do pot v komunizem strma in trnova, vendar je bil dobroduh prepričan, da le zma-ga delavstva v razrednem boju more u-stvariti pogoje za rešitev vsega človeštva izpod vsakega zatiranja in izkoriščanja. V prej navedenem predgovoru je pravilno receno, da je vsaka stran te knjige (Zgo-dovinski materializem in filozofija Bene-detta Croceja) priča globokega zgodovinskega čuta, ki oživlja vse njegovo (Gram-scijevo) iskanje in ki brezprimerno jaca in konkretizira njegovo kritiko Crocejevega ali neokantskega mehanizma, fatalizma in revizionizma.

Zapiski iz zaporov obsegajo ogromno količino sile sedaj v izdanih šestih knjigah urejenih vprašanj. V teh šestih knjigah je Gramscijev vzporedni jezik, ki ga je rabil v zaporu, že sprevredno. Sam Gramsci je zapisoval in analiziral, kakor smo menda že povedali, pač primerno temu, kako je dobival knjige. Zlasti je temeljito proučil in obdelal vladajoče politologije ita-lijanskega kulturnega in političnega ži-ljenja v luči stroge marksistične kritike; njegova analiza funkcij kulture v sedanjih družbi; temeljito je pregleдал vprašanje zgodovine Italije v splošnem okviru mo-dernega sveta; temeljna upravanja glede izoblikovanja in politike novega (delavskega) vodilnega razreda; vprašanje o potrebi obnove italijanske književne zgodovine in kritike te zgodovine ter vprašanje analize konceptov in pripomb k konceptom in izrazom, ki se največ uporabljajo v da-nanjih kulturnih in političnih razpravah. Ko je zapisoval svoje kritične poglede na filozofijo Benedetta Croceja, se je moral posluževati le tistih citatov Marxovih del, ki jih je uporabljal Croce sam. V vseh zapiskih in študijah je hotel Gramsci po-kazati delavskemu razredu, kakim naj bo-terim pride v dotiko delavski razred kot nov vladajoči razred, kot razred, kateremu

pripada rešitev največjih zgodovinskih na-log, in kako mora te odnose graditi. Po-sebej ga je zanimalo vprašanje o tem, ka-ko naj si ustvarja delavski razred svoje organske intelektualce, trdeč, da bo z u-stvarjanjem svojih lastnih organskih in-telektualcev lažje asimiliral tradicionalne in-telektualce, katere delavci nujno podedu-jejo in potrebujejo po zmagi svoje revo-lucije, ali po svoji zmagi sploh. Zapiske o Machiavelliju in o njegovi knjigi ell-principes (Knez) pa je Gramsci posvetil «Novemu knezu», t. j. proletarskemu raz-redu, ki se pripravljaja za prevzem politič-ne oblasti. Skupaj z Machiavellijem daje napotke «Novemu knezu», t. j. delavskemu razredu.

Le malo je bilo starih socialistov, ki bi bili razumeli velepomembnost gibanja za toorniske svete, v katerih je videl Gram-sci zarodek ali klico socialistične države. Očitno so mu, da je sindikalist. Res je bilo samo to, da si je Gramsci prizadeval, da bi odvrnil pozornost delavstva od pa-rlamentarnih spletk in da bi koncentriral njihovo pozornost na vprašanja produk-cije in izmenje. Razumel je — ponavljam — da socialistična stranka ni mogla voditi delavstva v revolucijo, in se je temeljito zavedal velike nevarnosti reakcionarne o-fenzive, ki so jo buržoazija in veleposes-niki pripravili, da bi zadušili vsako de-lavsko gibanje. Zategadelj mu je šlo za to, da bi se lotilo delavstva, da bi se lotil proletariata čimprej odločilnega boja za oblast. Vodstvo takega boja je moralo biti samo v rokah Komunistične stranke, ki katere je prišlo šele 1921, ko so se bili posestniški sloji že organizirali, ko je bil fašizem že močan, ko se je razbojniško uveljavljal in ko je bil delavski razred razdrobljen, ko je izgubil vero vase in bil v defenzivi. Takoj po vojni bi bile de-lavske množice s svojo ogromno revolu-cionarno energijo in s svojimi revolucionar-nim zanosom zmogle. Manjkal pa je de-lavstvu voditelj, manjkala mu je Komuni-

stična stranka in zaupanje vanjo. Ko je bila 1921 ustanovljena Komunistična stran-ka, je bilo delusko gibanje že v opadaju, Antonio Gramsci se je tudi tega za-vedal.

Gramsciju ni bilo dano, da bi dočkal konec fašizma, ki ga je ukradel italijan-skemu delavstvu in njegovi politični stran-ki, ki ter ga pahnil v zapor, v katerem je de-set let umiral. Tudi bolgn in v zaporu je čutil, da mora izvršiti dolžnost voditelja do delavskega razreda, da mora pomagati italijanskemu delavskemu razredu v boju proti fašizmu in za to, da bi si ta delav-ski razred izoblikoval svojo osebnost ter se usposobil za zmagi, za prevzem oblasti. Fašizem je smatral Antonio Gramscija za veličinskega sovražnika, za najbolj mišlečo glavo italijanskega delavskega Komunistič-nega gibanja. Obtožnica izrednega sodišča, ki ga je sodilo, mu je poglavitno očitala, da je bil voditelj Komunistične stranke. Državni tožilec pa je v svojem zaključnem govoru dejal o Gramsciju, da astoriti mo-rano, da bi glava tega človeka dvajset let ne mogla funkcionirati. Njegova mi-šleca glava ni smela biti več vanj 20 let v zaporu. Zato so ga zaprli: zato so ga tudi imeli deset let zaprtega, obsojenega in počasno umiranj. Njegovi zapiski in nje-gove analize iz zaporov so priča, da je tudi v zaporu ostal voditelj italijanskega pro-letariata, od koder ga je uci, kaj naj na-redu, da bi v boju zmagal. Njegova glava tudi v zaporu ni nehala misliti. To nam pričajo poleg zapiskov in študij tudi nje-gova pisma iz zaporov, vsebinsko katerih pre-gledamo v rokah Komunistične stranke, ki je bil konfirman na otoku Ustica, so nsa ostada pisma pisana ženi, otrokom, ma-teri, sestram in spakini. Ta pisma pre-večajo sicer tudi elementarna čustva, ki so sovjestrstnu teraz zlatega srca, kakršno je bilo Gramscijevo. Sicer pa naj sodijo o teh pismih, polnih naglobljenega humaniz-ma, citatelji sami.

JUGOSLAVIJA ZAHTEVA IZROČITEV ZLOČINCA

Česa dolži obtožnica «poglavnika» Pavelića

Feldmaršal Keitel: «Fuehrer je odredil, da se ustanovi nova država Hrvatska» - V Jasenovcu in Gradiški je Pavelić dal pobiti nad 3 tisoč otrok

Obtožnica najprej omenja ustanovitev satelitske države Hrvatske, ki ni bila ustanovljena na željo hrvatskega naroda, pač pa za koristi in izpolnitve imperialističnih smotrov Hitlerjeve Nemčije in Mussolinijeve Italije. V nekem nemškem aktu, ki ga je podpisal nemški feldmaršal Keitel, je pod naslovom «Začasna navodila za razdelitev Jugoslavije» dobesedno napisano tudi tole: «Fuehrer je odredil, da se ustanovi nova država Hrvatska».

Za vodjo te države so okupatorji Jugoslavije postavili Pavelića, ki je s svojimi pristasi ustaši začel nezasiščen

zaupnem človeku s silo vzel iz blagajne pokrajinske banke v Sarajevu filatelistično zbirko J. Umgarja, ki je bil kot Zid ubit v taborišču. To zbirko, vredno več milijonov dinarjev, si je prisvojil in jo, ko je zbežal v tujino, odnesel s seboj.

Obtožnica navaja dalje, da je Pavelić takoj po ustanovitvi satelitske NDH začel ustanavljati več koncentracijskih taborišč, ki so postala kraji za uničenje mnogih desetstoseč državljanov. Da je Pavelić ustanavljal ta taborišča z namenom, da bi v njih uničevali ljudi, in sicer predvsem nehrvatsko prebivalstvo, je ugotovljeno s številnimi dokazi, od katerih so v obtožnici navedeni samo nekateri. Tako je najoljše Pavelićev sodelavec Slavko Kvaternik na sodišču izjavil, da je bilo ustanavljanje taborišč osebna zadeva Pavelića.

Na nekem posvetovanju ustaških prvakov in neposrednih Pavelićevih svetovalec je Pavelić v Zagrebu takoj po izvršeni okupaciji med drugim izjavil: «Kri bo tekla in glave bodo padale, junija 1941 pa je v razgovoru z delegacijo svojih pristajev iz Bosne dejal: «Vem, da vam je težko, toda vztrajajte, mi pa vam bomo od tu poslali pomoč, da bomo izkoreninili vse, kar ni hrvatsko, vse kar ni hrvatske krvi in vse, kar ni navdahnjeno s hrvatskim duhom. V hrvatski Bosni morajo ostati čisti hrvatski mišlji, vse ostalo moramo ugonobiti...».

Prav tako so govorili tudi Pavelićevi sodelavci.

Dejstvo, da taborišča niso bili kraji za ločitev političnih nasprotnikov, pač pa, da so v njih zapirali cele skupine državljanov, ne glede na starost in spol, tudi otroke, ki še niso in tudi niso mogli imeti zavesti o kaki politični pripadnosti, potrjujejo številni dokazi, ki so priloženi obtožnici. Po izjavi poveljnika taborišča Jasenovac Ljube Miloša, ki jo je dal pred sodiščem, je to taborišče moglo sprejeti samo tri tisoč ljudi, tja pa so valeci, po 1500 in več, tako da so bila množična pobijanja zelo pogosta. Pavelić je izdal okrožnico oblastem svoje države, v kateri je rečeno, da taborišča v Jasenovcu lahko sprejme neomejeno število jetnikov.

Proti zločinom Pavelića in njegovih ustašev so protestirali mnogi. Nekateri hrvatski državljani pa so mu poslali pisma, navajajoč zločine ustašev, najvno misleč, da ne verjame Pavelić v vsa opozorila odklanjaj, saj je sam ukazoval te ukrepe in jih izvrševal.

Izvršenih je bilo brez števila zločinov, ki jih zaradi nezasiščenega terorja, preganjanja in mučenja ni bilo niti mogoče registrirati. Požgane so bile cele vasi in kraji, prebivalce, ne glede na kraj, spol, narodnost ali vero, pa so pokončali ali odpeljali v taborišča za množično uničevanje ali prisilno delo, kjer jih je čakala enaka usoda. V mnogih krajih, ki so doživeli takšno usodo, so razen tega prebivalce s silo prekrščali v katoliško vero ter jih oropali vsega premoženja.

Obtožnica, ki je bila predložena sodišču, dolži Pavelića treh dejanj, za katera so podani nedvomni in neposredni dokazi:

1. Da je iz koristiljublja ali drugih nizkotnih nagibov navarjal na uboje, ki so bili na okreten način izvršeni v dveh največjih koncentracijskih taboriščih Jasenovcu in Stari Gradiški. V teh taboriščih je bilo umorjenih najmanj 3.056 otrok starih od 14 let, 6.315 žensk, starih od 14 do 70 let in 479 starčkov in stard, starih nad 70 let.

2. Pavelić je, ko se je vozil skozi vasi Cerje, Pašnik in Jelenje (okraj Krapina) ukazal zažgati te vasi, premoženje prebivalcev oropati, prebivalce, ne glede na spol in starost, pa pobiti. Na njegov ukaz so ustaši iz njegovega spremstva in zaščitnice njegovi navzočnosti ubili — ustrelili, pokali ali pometali v goreče hiše 40 ljudi, na 22 kmečkih domovih požgali stanovanjska in gospodarska poslopja s kmetijskimi inventarjem, hišnimi potrebčinami in zalogami živil, nato izropali živino, kmetijske pridelke in razne stvari o skupni vrednosti nad 20 milijonov dinarjev iz leta 1938.

3. Pavelić je osebno zagrešil deljenje hude tatvine, ko je novembra 1944 po svojem

val po svojih sodelavcih. Za vse to so v obtožnici priloženi dokazi, ki pričajo, da je za te zločine vedela ne le javnost na Hrvatskem, pač pa tudi v tujini.

Dejanja pod točko 2 so dokazana z izjavami mnogih prič očitvecev, ki so bili navzoči in so videli, da je bil Pavelić osebno v vasi Cerje, Pašnik in Jelenje, ko so požgali te vasi, pobili ljudi, njihovo premoženje pa izropali. Tudi dejanje pod točko 3 je dokazano z verodostojnimi pričami. Ukradeno zbirko znank je Pavelić kot svojo last razstavljal na neki filatelistični razstavi v Argentini.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Pogled na del velikanske železarnice v Zenici v Bosni

IZREDEN PODVIG V ZNANSTVENE NAMENE

V navadni potapljaški obleki nad dve sto metrov pod vodo

Nevarnejše od potapljanja je poznejše dviganje na površje
Strahoten pritisk 20 kg na kv. cm, ki ga ne prenese vsak

Matična ladja angleškega mornarja Wookeya «H. M. S. Reclaima» se je zadržala v nekem norveškem fjordu. Na dnu morja — v globini 210 m — je bil že prej spuščen nekaj stol, do katerega bi se moral spustiti Wookey, 210 metrov pa ni nikakoli šala, kajti to je globina, ki je ne prenese vsak organizem in še posebej ne v navadni gumasti potapljaški obleki, kakršne uporablja po navadi pristajniki potapljači, ko se spuščajo le 20 do 30 metrov globoko. Prejšnji podoben rekord je znašal mnogo, mnogo manj in zato je bil Wookeyev podvig zelo blizu samomora. Toda mož se je spustil proti dnu, na ladij pa so ostali zdravniki strokovnjaki in na posebnih napravah sproti brali, kar se je v globinah dogajalo z Wookeyevim organizmom.

Pri takem potapljanju sta važni dve stvari: Prva je stvar pritiska. Če pri tridesetih metrih se začneja močan pritisk, ki ga ne zdrži vsak, pri nadaljnjih globinah pa se ta pritisk postopoma veča. Potapljaška obleka ne pomaga, ker je gumasta, in edino glava je zaščitena s posebnim potapljaškim čelnom, na katerem so vgrajene naprave za dovajanje zraka. Druga stvar,

ki je zelo važna, pa je le posledica tega pritiska. Ob velikem pritisku se namreč v človeku, ki v tem primeru diha zrak, ki mu ga dovajajo pod močnim pritiskom, ta razkrajja in sprošči dušik se začne širiti po organizmu.

Zanimivo je pri tem še to, da je, kar se pritiska tiče, kritična globina 90 m. Kljub temu pa je jasno, da je pri 200 m pritisk strahoten. Toda, kot smo že rekli, je Wookey srečno pristal na dnu, pri 210 m in odvezal tu neko žico, ki jo je moral prinesiti na vrh. Kolikšen pritisk je njegov organizem prenesel, nam pove sledeča številka: na vsak kv. cm njegovega telesa je pritiskala teža dvajsetih kg. Da bi preprečili razkrajanje zraka v dušik, ki bi mu zastrupljal organizem, so mu pod 30 m globine dovajali le čist kisik in helij, kajti helij kot element plina ima to prednost, da se z drugim plinom ne meša in more organizem zato prenesti večji pritisk brez nevarnosti zastrupljanja z dušikom, to se pravi, da mu zavest ostane kolikor toliko sveža. Po petih minutah pa je Wookey dal znak, naj ga po- legneje na površje. In tu se je začela najvažnejša faza potapljanja, kajti za teh 210 m

je rabil nič manj kot osem ur. Organizem namreč ne prenese nagle spremembe in vsaka najmanjša nepredvidnost bi ga stala življenje. Svojo pot navzgor je opravljal centimeter za centimetrom, med potjo pa je moral na več mestih tudi po več minut počivati.

Pri 90 metrih pod površjem ga je čakal njegov asistent George Clucas v potapljaškem zvonu, v katerega se je Wookey umaknil, ko je opravljal glavni del svoje naloge. Tu si je že snel svoj šlem in v zaprtim zvonu je začel nekoliko svobodnejše dihati, vendar še vedno ne normalnega zraka, ampak le čist kisik. Ko sta po dolgih urah počasnega dvigavanja prišla na trideset metrov pod gladino, sta nekoliko epohitelas, da sta zadnjo pot opravila le v eni uri. Tudi potem, ko sta prišla na vrh, sta še celo uro ostala v zvonu in dihala le čist kisik, da bi iz njunega organizma iztisnila še preostali helij, ki sta ga vdihavala prej. Posebno važno je bilo to za Wookeya, ki je prej dihal mešanico 90 helija in 10 čistega kisika. Tu je vredno pripomniti, da ta zadeva s helijem ni tako enostavna, Pri

nagli spremembi pritiska se namreč helij, ki je v krvotoku, lahko takoj zgosti v mehurček, ki kaj kmalu pride do možganov. Mehurček zraka v možganih pa pomeni embolijo, torej takojšnjo smrt.

Ko so ju nato po nekaj urah spravili iz potapljaškega pritiska, v kateri sta še vedno dihala le čist kisik. Seže po štirih urah sta lahko stopila v normalno ozračje.

ljanstva in civilne ureditve nasploh ni Kitajcem nikoli delalo preglavic, pa čeprav so kolonialne oblasti v zadnjih letih začele voditi nekoliko večjo kontrolo nad vsem prebivalstvom, kajti tudi domače ljudstvo je v zadnjem času začelo dvigati glas proti nekontroliranemu naseljevanju tujcev.

Po ustanovitvi LR Kitajske pa se je vse to začelo obravnavati drugače, bolj temeljito in vsa ta vprašanja so postala za Kitajce pravi problem. Za kitajske kolonije, ki so, kot smo že rekli, številne, je bilo značilno to, da so se vsi Kitajci med seboj povezovali in zato predstavljali nekatere kompaktne nacionalne otoke. Tudi pri dolgih vrstah novih generacij je bilo le malo onih, ki so se narodnostno odtujili. K temu je pripomogel njihov narodni ponos in pa večja kulturna raven v odnosu do ostalega prebivalstva, med katerim so živeli. Nič manj pa ni k temu pripomoglo tudi to, da tem Kitajcem, ki so bili tuji državljanji, ni bilo treba v vojsko. Tudi druga značilnost je bila za te kitajske kolonije zelo svojevrstna. Kitajci so se zavedali, da so tudi po dolgi generaciji še vedno gošča in zato se niso hoteli mešati v notranje zadeve avtohtonega ljudstva niti se opredeljevati ne na to ne na ono stran niti za ta ali oni režim.

Po bandunški konferenci pa je prišlo do sprememb. Prijateljstvo LR Kitajske se je v teh deželah močno uveljavilo. Pekinska vlada pa je pozvala kitajske ljudi, ki že več generacij žive v emigraciji, naj bodo do oblasti dežel, ki jim nudijo gostoljubje, lojalni. Na račun teh dveh činitelj je prišlo do vrste zadovoljivih sporazumov. Kitajcem je bila dovoljena večja

možnost političnega in družbenega opredeljevanja, pri čemer se ni niti gledalo na to, ali se je kdo od teh izjavil za kitajsko državljanstvo, ali pa za državljansko dežele, v kateri živi.

Morda bi se komu zdelo čudno, da bi mogle naseljene kolonije tujega življa predstavljati nekakšen problem, toda vedeti je treba, da štejejo te kitajske kolonije v deželah Jugovzhodne Azije kar več milijonov oseb. Samo v Indoneziji živi nad tri milijone Kitajcev, v Severnem Vietnamu nad dva milijona, v Malaji in Singapuru pa predstavljajo Kitajci že 65 odst. vsega prebivalstva. Prav tako mnogo Kitajcev srečamo v Burmi, na Tajskem, kot kudi drugod v tem delu sveta.

Sedanja rešitev pa vsekakor še ne pomeni, da je to vprašanje že ertano z dnevnega reda, kajti mnogo je še stvari, ki nikakor niso rešene. So namreč tudi Kitajci, ki hočejo sedeti na dveh stolicah — imeti namreč hočejo kar dvojno državljanstvo. So pa drugi, ki nisojo nobenega državljanstva. Gre nadalje za priznanje enakopravnosti kitajskega solstva itd. Vendar se zdi, da bi sedanji prijateljstvi odnosi med LR Kitajsko in temi deželami mogli privedi do rešitve tudi teh obroblih vprašanj. To pa ne velja za Južni Vietnam, kjer imajo glavno besedo politične lutke Zapada.

Oglejmo si malo, kako je s Kitajci tu, v Južnem Vietnamu.

Položaj kitajskih naseljencev je postal po lanskem avgustu zelo težaven in to zaradi dekreta, ki ga je izdala vlada in ki po svoji dražljivosti nima primere v vsem povojnem času. Vsem Kitajcem, ne glede na njihovo starost, je bilo vsiljeno

vietnamsko državljanstvo in to celo z retrospektivnim dejstvom. Okoli milijon Kitajcev, kolikor jih danes živi v Južnem Vietnamu, je bilo postavljenih pred alternativo, ali sprejeti vietnamsko državljanstvo, ali pa se odpovedati vsaki možnosti zaposlitve in zaslužka. S posebno uredbi so bili tudi določeni roki in sicer 6, 9 in 12 mesecev, ki so se nanašali na posamezne panoge trgovine. Za sedem od enajstih panog je bil določen termin 6. marca letos, s čimer je bilo prizadetih 200.000 Kitajcev oziroma 10 tisoč trgovcev. Med prvimi, ki so morali sprejeti vietnamsko državljanstvo, so bili trgovci z živili, s kolonialnim blagom, trgovci s kurivom, petrolejem, bencinom, železno in drugi. Trgovcem z rižem je bil postavljen daljši rok. Seveda, v kolikor so Kitajci pripravljeni sprejeti vietnamsko državljanstvo, ker sicer prejneje državljanstvo lahko tudi ohranijo. Tako je bilo vsaj rečeno, toda to ima za posledico prevzem ekonomske iz rok Kitajcev. Zavedajoč se svoje vloge v gospodarstvu kitajskih dežel — saj je v njihovih rokah nad dve tretjini vse vietnamske trgovine — se Kitajci za ta dekret niso kdo ve kaj menili. Ker vlada ni mogla nidesar proti temu, je rok podaljšala za mesec dni. In danes ni stanje nič boljše. Vietnamska vlada se ne upa izreči kazni, ker se boji bojkota in gospodarske katastrofe.

Kitajci torej odločno nasprotujejo vladnemu ukrepu in vsak dan se predstavlja na Kitajskem predstavništvu na tisoče Kitajcev, ki sprejemajo kitajske dokumente. Od 500.000 Kitajcev, ki so rojeni v Vietnamu in ki se jih omenjeni dekret tiče, je sprejelo vietnamsko državljanstvo komaj 600 oseb.

IZREDNO NIZKE CENE PRI NAROČILU KNJIŽNIH ZBIRK

Državna založba Slovenije v Ljubljani izdaja za ljubitelje dobrih knjig po znižanih cenah in pod ugodnimi plačilnimi pogoji naslednje knjižne zbirke:

- 1. Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev.
- 2. Dokumenti narodnoosvobodilne borbe.
- 3. Zbrana dela Edvarda Kardelja: Problemi naše socialistične graditve.
- 4. Kultura in zgodovina.
- 5. Knjižna polica.

Poleg zgoraj navedenih zbirk izdaja Državna založba Slovenije, znanstvene publikacije, poljudno-poučna dela, razne leposlovne knjige, dela slovenskih in jugoslovanskih pisateljev, sodobne svetovne romane, strokovne knjige, učbenike, vs: šolske knjige, slovarje, periodiko, umetniške edicije, muzikalije itd.

Ima v zalogi: učila, pripomočke in potrebščine za vse šole, vse vrste tiskovin, bogato izbiro pisarniških potrebščin itd.

Dobavlja inozemske knjige, revije in časopise po originalnih cenah, ki jih obračuna po dis-paritetnem tečaju.

Na željo Vam pošljemo katalog knjižnih izdaj in cenike.

Sporočite naslov:

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE
V LJUBLJANI, Mestni trg 26

Letos glavno obratno poslopje - ki bo imelo 21 hal - dograjeno

Vtem, ko se gradbena dela pospešeno nadaljujejo, se posamezni obrati že selijo v prve dograjene dele tovarne

Izletniki, ki vsak dan, najbolj pa ob sobotah in nedeljah prihajajo iz Trsta, ko krenejo iz Skočjana čez most pri nekdanji postaji v Kopr, zapazijo na levi strani pod grčem, ob cesti, ki pelje do Smarje, velik žerjav. Ni čudnega, si mislijo, nekaj gradijo tudi tam, kot v Smedlji, v Kopr, v Dekanih in drugod. In gredo mimo, v restavraciji, v hotel «Triglav», «Galeb», ali pa naprej v Izolo, Portorož, Piran, Umag, kamor jih pač nekaj mika. Malokdo krene na levo, da bi pogledal, kaj vendar gradijo tam ob Smarjski cesti.

Od daleč se pač ne vidi kdo ve kaj, ker nova stavba raste na taki legi, ki ne bi bila primerna za razstavišče. Nekje v zatišju je in skoraj pokrita. Toda kdor pride blizu se ustavi in si gre malo ogledat gradbišče, kar obstane. Skoraj ne more verjeti svojim očem, da bo blizu Kopr, kmalu dograjena tako velika tovarna, prav gotovo največja na Primorskem in ena izmed največjih v Sloveniji, tovarna motornih koles «Tomoša».

Na gradbišču je precej živahno. Tu skupina delavcev koplje jarke za odtok vode, tam gradijo in urejujejo nove poti, ob strani kopljejo v hrib, da bo dovolj prostora, nekaj delavcev postavlja ograjo, najbolj živo pa je ob sami zgradbi. Kupi in kupi peska, zidkov, desek, stroj za beton in številni zidarji, tesarji, mehaniki, instalaterji itd. Vsi imajo polne roke dela, vsi hitijo in marljivo delajo, da bo tovarna čimprej dokončana. Večji del glavne

zgradbe je že dograjen, v visokih in ogromnih halah, kjer imajo opravka instalaterji, električarji itd., si kot prilika-vec, tam je v novih prostorih že vajenska šola, zraven je krasna risalnica, na drugi strani pa še gradijo, žerjav prenaša beton in opeko.

Pred glavno zgradbo so ob strani že urejeni upravni prostori, kjer so na hodniku razstavljeni razni tipi motorjev, ki jih bo proizvajala tovarna; na drugi strani pa gradijo še nekaj potrebnih stavb. O tej tovarni se je že precej pisalo. Skrajna je bila bolj počasi in nekateri so že trdili, da iz te moke ne bo kruha. No, pa so se ušli.

V začetku leta 1955 je bilo ustanovljeno podjetje z nalogo, da pripravi projekte in vse potrebno za gradnjo tovarne. Sklenjena je bila pogodba za odkup patenta od podjetja «Pucha». Na osnovi teh priprav je bilo možno za-

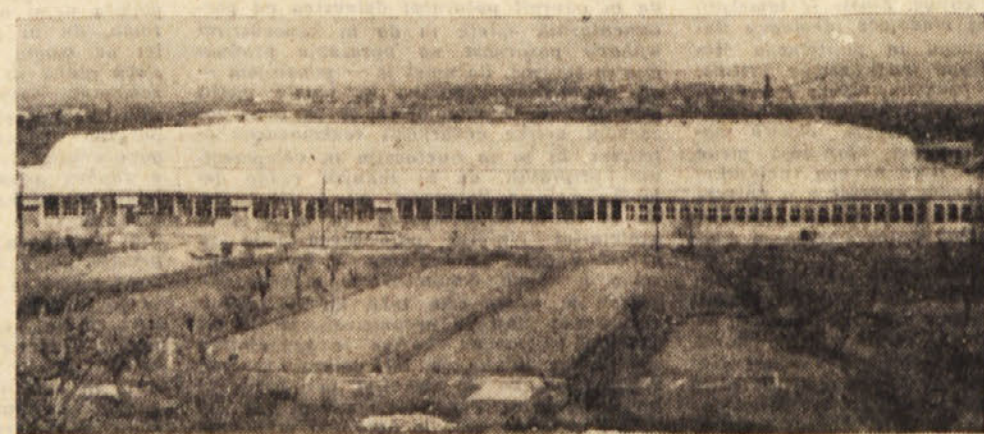
četiti dela v prvih mesecih 1955. Intenzivna gradnja pa se je začela sredi lanskega leta. Letos bo glavno obratno poslopje, ki bo imelo 21 hal, dograjeno. Do sedaj so v glavnem le montirali motorje v raztresenih obratih, zdaj pa se ti obrati že selijo v prvi del dograjene tovarne, tako da bodo v drugi polovici letošnjega leta pristopili k lastni proizvodnji prvih tipov motorčkov, ki bo do konca prihodnjega leta popolnoma usvojena. Tovarna že zaposluje približno 500 delavcev in uslužbencev, od teh 100 tehnikov in inženirjev. Ko pa bo (leta 1959) v polnem obratu, bo zaposlila nad 2000 ljudi, od teh 400 do 600 žena in deklet. Letna kapaciteta bo približno 30 tisoč motorjev raznih vrst (50 kub., 125, 150, 175 in 250). Razen tega bodo izdelovali še pripradne motorje (tuoribord) za motorna čolna (od 3, 6,

10 in 30 HP) ter tovarne tričikle.

Kakor smo že omenili, ima tovarna še vajenski oddelek, v katerem je 40 mladih istrskih fantov, poleg tega pa obiskuje 80 učencev industrijsko kovinarsko šolo, ki je bila ustanovljena lani v Kopr. Motorji Tomos-Puch so se že uveljavili po vsej Jugoslaviji. Povpraševanje je veliko, po vsej državi je vzpostavljena široka prodajna mreža in v kratkem bo po raznih krajih že 100 servisnih delavnic. Cene so sorazmerno še visoke, z rastjo produkcije pa se bodo znatno znižale, da bodo dostopne širokim plastem prebivalstva.

Tovarno gradi podjetje Gradis, razna druga dela pa opravlja še 15 podjetij. Za tako velik obrat so sicer potrebna velika sredstva, toda za socialni in gospodarski razvoj Istre bo nova tovarna velikega pomena.

A. BUBNIC

Ob cesti proti Suarjam v neposredni bližini Kopr raste velika tovarna «Tomoša»

MAKSIM GORKI

Teško bodo premagali

(Iz Pripovedk o Italiji)

V Genovi se je na majhnem trgu pred kolodvorom zbrala gosta množica ljudstva. Prevladujejo delavci, a mnogo je tudi solidno oblečenih in dobro hranjenih ljudi. Na čelu množice so člani magistrata, nad njimi glavami se majo težka, s svilo umetno obšita mestna zastava, poleg nje plapolajo raznobarvne zastave delavskih organizacij. Lesketajo se zlati copci, rase in urvice, lesketajo se kopja na koncu drogov, svila šumi, svetlošno razpoložena množica pa buči kakor polglasno počelo zvon.

Nad njo stoji na visokem podstavku k p Kolumba, sanjača, ki je veliko pretrpela, ker je verjel, in zmagal zato, ker je verjel. Tu sedaj gleda na ljudi, kakor bi govoril z marmornimi usti.

Samo tisti zmagujejo, ki verujejo.

Pod njegovimi nogami, okrog podstavka so godci razložili moderne trobente, medenina se leskeče na soncu kot zlato.

V polkrogu upognjeno masivno marmorno postopje kolodvora odraja svoja krila, kakor bi hotelo obsejati ljudi. Iz pristanišča se sliši težko sopenje parnikov, zamolklo šumenje vijaka v vodi, rožljanje verig, žvižgi in kriki — na trgu pa je tiho, zatohlo in vse je oblitno z žarkim soncem.

Na balkoni in v oknih hiš stoji ženske, praznično oblečene postavice otrok s cvetjem v rokah so podobne cveticam.

Postaja se bliža lokomotiva, joče, žvižga — množica se je zganila, nad glavami je vzletelo nekaj pomekanih klobukov kakor jata črnih ptic godci porajajo svoje zunanjost, stojajo v osredje, se obračajo z obrazom k množici in nekaj govorijo, mahajoč z rokami na desno in levo.

Teško in počasi se je množica razdelila in naredila širok prehod v ulico.

Koga čakajo?

V Parizu je Parmel — Otrmo je stavka. Gospodarji nečesto odnehati, za delavce je težko, zato so zbrali svoje otroke, ki so začeli bolhati od gladi, in jih poslali k tovarštem v Genovo.

Izza stebrov kolodvora koraka v vrstah spreved malih ljudi. Slabo so oblečeni in v svojih cunjah so videti kosmati kakor čudne živalce. Gredo držče se za roke po petero v vrsti. Drobni so, prašni in očito utrujeni. Obrazi so resni, toda oči so žive in jasne in ko jim godba zalga v pozdrav Garibaldijevo himno, prešine njih šušljanje ostri in izstradane obrazke zadovoljno smehljanje.

Množica pozdravlja rod prihodnosti z oglušujočim kričanjem, zastave se sklajajo pred njih, medenina trobent buči oglušujoč in slepeč otroke, ki jih je ta sprejem nekoč omaril. Za hip so obstali, takoj nato so se brez zavnanja, zrasli, se strnili v eno telo in stotero glasov se je zljilo v en glas:

— Viva Italia!

— Naj živi mlada Parma!

— Vpije množica in hiti k njim.

— Evviva Garibaldi! — kriče otroke, ki so se kakor siv klin zarežali v množico in izgubili v njej. V oknih hotelov, na hišnih strehah trepetajo robci kakor bele ptice, na glave ljudi se ustpa od tam dež cvetja in glasni, veseli kriki.

Vse je bilo videti praznično, vse je obdelo in sivi marmor se je razcvetel v svetlih lisah.

Zastave se majoje, klobuki in cvetje lete v zrak, nad glavami odraslih so se pokazale majhne otroške glavičice, drobne, temne ročice love cvetje in odzdravljajo, a zrak se trese od nepretrganih, močnih vzklikov:

— Viva ti socialismo!

— Evviva Italia!

Skoraj vse otroke so vzeli v naročje in jih posadili na ramena odraslih, drugi so prišli k prsim robatih, brkatih mož: godba se komaj sliši sprico hrupa, smeja in kričanja.

V množici svigajo sem ter tja ženske in vpijejo:

— Annita, vi vzamete dva?

— Da. Vi tudi?

— Tudi za brezno Margario enega!

Ponosno veselo, razburjenje praznični obrazi, vlažne, dobrohotne oči, nekateri oroci stavkajočih že žvečijo kruh.

— Za naših časov niso mislili na to! — pravi starec s plitvim nosom in črno cigareto v zobeh.

— Pa je tako preprosto...

— Da, preprosto in razumno.

Starec je vzel cigareto iz ust, pogledal na njen konec, vzdihnil in otresel pepel. Ko je zagledal poleg sebe dva parmaška otroka, očividno sta bila brata, je naredil strašen obraz in se najel. Otroka sta ga resno pogledala, on pa si je poltlačil klobuk na očeh in razprl roke. Otroka sta se stisnila drug k drugemu in se plaho umikala, tedaj pa je starec nenadoma pončil in glasno zapel prav tako kakor petelin. Otroka sta se zahajjala, cepetajoč z golimi petami po kamnu, starec pa je vstal, si poravnal klobuk in misleč, da je napravil vse, kar je bilo treba, vstal in odšel, zabobčaje se na klečavih nogah.

Grbava, siva ženska čarovniškega obraza s trdimi, sivimi koclami na kosčeni bradi, stoji ob vznožju Kolombovega spomenika in joče, otrajoč rdeče oči s koncem zbledela šala. Mračna in iznakažena je tako strašno osamljena sredi razburkane množice...

V poskočnem koraku pe- lje črnolasa Genovežanka za roko sedemletnega otroka in lesenih kolkah in si- vem klobuku do ušes. Otrko- otepa z glavico, da bi vrgel klobuk na tla, a vrgel mu pade na obraz. Ženska ga sname z male glavičice, visoko zamahne z njim, nekaj poje in se smeje, a deček jo gleda, dvigne glavo in se ves smeja.

Visoki moški v usnjenem predpasniku, z golimi velikanskimi rokami nosi na ramenu šestletno deklico, sivo ko miš, in govori ženski, ki hodi poleg njega, voden za roko dečka, rjavolasega ko ojenj.

— Razumem ako se ta reč ukorenini... Teško nas bodo premagali, kaj?

S polnim glasom se navdušeno hahja, meče v si- nji zrak svoje malo breme in kriči:

— Evviva Parma!

Ljudje odhajajo vode ali nesot s seboj otroke, na trgu so ostale pomekane cvetice, papirčki sladkor- kov, vesela skupina te- žakov, nad njimi pa plemen- nita postava človeka, ki je odkril Novi svet.

Kakor iz velikanskih tro- bent lijejo iz ulic veseli kriki ljudi, ki korakajo no- vemu življenju nasproti.

— Annita, vi vzamete dva?

— Da. Vi tudi?

— Tudi za brezno Margario enega!

Ponosno veselo, razburjenje praznični obrazi, vlažne, dobrohotne oči, nekateri oroci stavkajočih že žvečijo kruh.

— Za naših časov niso mislili na to! — pravi starec s plitvim nosom in črno cigareto v zobeh.

— Pa je tako preprosto...

— Da, preprosto in razumno.

Starec je vzel cigareto iz ust, pogledal na njen konec, vzdihnil in otresel pepel. Ko je zagledal poleg sebe dva parmaška otroka, očividno sta bila brata, je naredil strašen obraz in se najel. Otroka sta ga resno pogledala, on pa si je poltlačil klobuk na očeh in razprl roke. Otroka sta se stisnila drug k drugemu in se plaho umikala, tedaj pa je starec nenadoma pončil in glasno zapel prav tako kakor petelin. Otroka sta se zahajjala, cepetajoč z golimi petami po kamnu, starec pa je vstal, si poravnal klobuk in misleč, da je napravil vse, kar je bilo treba, vstal in odšel, zabobčaje se na klečavih nogah.

Grbava, siva ženska čarovniškega obraza s trdimi, sivimi koclami na kosčeni bradi, stoji ob vznožju Kolombovega spomenika in joče, otrajoč rdeče oči s koncem zbledela šala. Mračna in iznakažena je tako strašno osamljena sredi razburkane množice...

V poskočnem koraku pe- lje črnolasa Genovežanka za roko sedemletnega otroka in lesenih kolkah in si- vem klobuku do ušes. Otrko- otepa z glavico, da bi vrgel klobuk na tla, a vrgel mu pade na obraz. Ženska ga sname z male glavičice, visoko zamahne z njim, nekaj poje in se smeje, a deček jo gleda, dvigne glavo in se ves smeja.

Visoki moški v usnjenem predpasniku, z golimi velikanskimi rokami nosi na ramenu šestletno deklico, sivo ko miš, in govori ženski, ki hodi poleg njega, voden za roko dečka, rjavolasega ko ojenj.

— Razumem ako se ta reč ukorenini... Teško nas bodo premagali, kaj?

S polnim glasom se navdušeno hahja, meče v si- nji zrak svoje malo breme in kriči:

— Evviva Parma!

Ljudje odhajajo vode ali nesot s seboj otroke, na trgu so ostale pomekane cvetice, papirčki sladkor- kov, vesela skupina te- žakov, nad njimi pa plemen- nita postava človeka, ki je odkril Novi svet.

Kakor iz velikanskih tro- bent lijejo iz ulic veseli kriki ljudi, ki korakajo no- vemu življenju nasproti.

— Annita, vi vzamete dva?

— Da. Vi tudi?

— Tudi za brezno Margario enega!

Ponosno veselo, razburjenje praznični obrazi, vlažne, dobrohotne oči, nekateri oroci stavkajočih že žvečijo kruh.

— Za naših časov niso mislili na to! — pravi starec s plitvim nosom in črno cigareto v zobeh.

— Pa je tako preprosto...

— Da, preprosto in razumno.

Starec je vzel cigareto iz ust, pogledal na njen konec, vzdihnil in otresel pepel. Ko je zagledal poleg sebe dva parmaška otroka, očividno sta bila brata, je naredil strašen obraz in se najel. Otroka sta ga resno pogledala, on pa si je poltlačil klobuk na očeh in razprl roke. Otroka sta se stisnila drug k drugemu in se plaho umikala, tedaj pa je starec nenadoma pončil in glasno zapel prav tako kakor petelin. Otroka sta se zahajjala, cepetajoč z golimi petami po kamnu, starec pa je vstal, si poravnal klobuk in misleč, da je napravil vse, kar je bilo treba, vstal in odšel, zabobčaje se na klečavih nogah.

Grbava, siva ženska čarovniškega obraza s trdimi, sivimi koclami na kosčeni bradi, stoji ob vznožju Kolombovega spomenika in joče, otrajoč rdeče oči s koncem zbledela šala. Mračna in iznakažena je tako strašno osamljena sredi razburkane množice...

V poskočnem koraku pe- lje črnolasa Genovežanka za roko sedemletnega otroka in lesenih kolkah in si- vem klobuku do ušes. Otrko- otepa z glavico, da bi vrgel klobuk na tla, a vrgel mu pade na obraz. Ženska ga sname z male glavičice, visoko zamahne z njim, nekaj poje in se smeje, a deček jo gleda, dvigne glavo in se ves smeja.

Visoki moški v usnjenem predpasniku, z golimi velikanskimi rokami nosi na ramenu šestletno deklico, sivo ko miš, in govori ženski, ki hodi poleg njega, voden za roko dečka, rjavolasega ko ojenj.

— Razumem ako se ta reč ukorenini... Teško nas bodo premagali, kaj?

S polnim glasom se navdušeno hahja, meče v si- nji zrak svoje malo breme in kriči:

— Evviva Parma!

Ljudje odhajajo vode ali nesot s seboj otroke, na trgu so ostale pomekane cvetice, papirčki sladkor- kov, vesela skupina te- žakov, nad njimi pa plemen- nita postava človeka, ki je odkril Novi svet.

Kakor iz velikanskih tro- bent lijejo iz ulic veseli kriki ljudi, ki korakajo no- vemu življenju nasproti.

— Annita, vi vzamete dva?

— Da. Vi tudi?

— Tudi za brezno Margario enega!

Ponosno veselo, razburjenje praznični obrazi, vlažne, dobrohotne oči, nekateri oroci stavkajočih že žvečijo kruh.

— Za naših časov niso mislili na to! — pravi starec s plitvim nosom in črno cigareto v zobeh.

— Pa je tako preprosto...

— Da, preprosto in razumno.

Starec je vzel cigareto iz ust, pogledal na njen konec, vzdihnil in otresel pepel. Ko je zagledal poleg sebe dva parmaška otroka, očividno sta bila brata, je naredil strašen obraz in se najel. Otroka sta ga resno pogledala, on pa si je poltlačil klobuk na očeh in razprl roke. Otroka sta se stisnila drug k drugemu in se plaho umikala, tedaj pa je starec nenadoma pončil in glasno zapel prav tako kakor petelin. Otroka sta se zahajjala, cepetajoč z golimi petami po kamnu, starec pa je vstal, si poravnal klobuk in misleč, da je napravil vse, kar je bilo treba, vstal in odšel, zabobčaje se na klečavih nogah.

Grbava, siva ženska čarovniškega obraza s trdimi, sivimi koclami na kosčeni bradi, stoji ob vznožju Kolombovega spomenika in joče, otrajoč rdeče oči s koncem zbledela šala. Mračna in iznakažena je tako strašno osamljena sredi razburkane množice...

V poskočnem koraku pe- lje črnolasa Genovežanka za roko sedemletnega otroka in lesenih kolkah in si- vem klobuku do ušes. Otrko- otepa z glavico, da bi vrgel klobuk na tla, a vrgel mu pade na obraz. Ženska ga sname z male glavičice, visoko zamahne z njim, nekaj poje in se smeje, a deček jo gleda, dvigne glavo in se ves smeja.

Visoki moški v usnjenem predpasniku, z golimi velikanskimi rokami nosi na ramenu šestletno deklico, sivo ko miš, in govori ženski, ki hodi poleg njega, voden za roko dečka, rjavolasega ko ojenj.

— Razumem ako se ta reč ukorenini... Teško nas bodo premagali, kaj?

S polnim glasom se navdušeno hahja, meče v si- nji zrak svoje malo breme in kriči:

— Evviva Parma!

Ljudje odhajajo vode ali nesot s seboj otroke, na trgu so ostale pomekane cvetice, papirčki sladkor- kov, vesela skupina te- žakov, nad njimi pa plemen- nita postava človeka, ki je odkril Novi svet.

Kakor iz velikanskih tro- bent lijejo iz ulic veseli kriki ljudi, ki korakajo no- vemu življenju nasproti.

— Annita, vi vzamete dva?

— Da. Vi tudi?

— Tudi za brezno Margario enega!

Ponosno veselo, razburjenje praznični obrazi, vlažne, dobrohotne oči, nekateri oroci stavkajočih že žvečijo kruh.

— Za naših časov niso mislili na to! — pravi starec s plitvim nosom in črno cigareto v zobeh.

— Pa je tako preprosto...

— Da, preprosto in razumno.

Starec je vzel cigareto iz ust, pogledal na njen konec, vzdihnil in otresel pepel. Ko je zagledal poleg sebe dva parmaška otroka, očividno sta bila brata, je naredil strašen obraz in se najel. Otroka sta ga resno pogledala, on pa si je poltlačil klobuk na očeh in razprl roke. Otroka sta se stisnila drug k drugemu in se plaho umikala, tedaj pa je starec nenadoma pončil in glasno zapel prav tako kakor petelin. Otroka sta se zahajjala, cepetajoč z golimi petami po kamnu, starec pa je vstal, si poravnal klobuk in misleč, da je napravil vse, kar je bilo treba, vstal in odšel, zabobčaje se na klečavih nogah.

Grbava, siva ženska čarovniškega obraza s trdimi, sivimi koclami na kosčeni bradi, stoji ob vznožju Kolombovega spomenika in joče, otrajoč rdeče oči s koncem zbledela šala. Mračna in iznakažena je tako strašno osamljena sredi razburkane množice...

V poskočnem koraku pe- lje črnolasa Genovežanka za roko sedemletnega otroka in lesenih kolkah in si- vem klobuku do ušes. Otrko- otepa z glavico, da bi vrgel klobuk na tla, a vrgel mu pade na obraz. Ženska ga sname z male glavičice, visoko zamahne z njim, nekaj poje in se smeje, a deček jo gleda, dvigne glavo in se ves smeja.

Visoki moški v usnjenem predpasniku, z golimi velikanskimi rokami nosi na ramenu šestletno deklico, sivo ko miš, in govori ženski, ki hodi poleg njega, voden za roko dečka, rjavolasega ko ojenj.

— Razumem ako se ta reč ukorenini... Teško nas bodo premagali, kaj?

S polnim glasom se navdušeno hahja, meče v si- nji zrak svoje malo breme in kriči:

— Evviva Parma!

Ljudje odhajajo vode ali nesot s seboj otroke, na trgu so ostale pomekane cvetice, papirčki sladkor- kov, vesela skupina te- žakov, nad njimi pa plemen- nita postava človeka, ki je odkril Novi svet.

Kakor iz velikanskih tro- bent lijejo iz ulic veseli kriki ljudi, ki korakajo no- vemu življenju nasproti.

— Annita, vi vzamete dva?

— Da. Vi tudi?

— Tudi za brezno Margario enega!

Ponosno veselo, razburjenje praznični obrazi, vlažne, dobrohotne oči, nekateri oroci stavkajočih že žvečijo kruh.

— Za naših časov niso mislili na to! — pravi starec s plitvim nosom in črno cigareto v zobeh.

— Pa je tako preprosto...

— Da, preprosto in razumno.

Starec je vzel cigareto iz ust, pogledal na njen konec, vzdihnil in otresel pepel. Ko je zagledal poleg sebe dva parmaška otroka, očividno sta bila brata, je naredil strašen obraz in se najel. Otroka sta ga resno pogledala, on pa si je poltlačil klobuk na očeh in razprl roke. Otroka sta se stisnila drug k drugemu in se plaho umikala, tedaj pa je starec nenadoma pončil in glasno zapel prav tako kakor petelin. Otroka sta se zahajjala, cepetajoč z golimi petami po kamnu, starec pa je vstal, si poravnal klobuk in misleč, da je napravil vse, kar je bilo treba, vstal in odšel, zabobčaje se na klečavih nogah.

Grbava, siva ženska čarovniškega obraza s trdimi, sivimi koclami na kosčeni bradi, stoji ob vznožju Kolombovega spomenika in joče, otrajoč rdeče oči s koncem zbledela šala. Mračna in iznakažena je tako strašno osamljena sredi razburkane množice...

V poskočnem koraku pe- lje črnolasa Genovežanka za roko sedemletnega otroka in lesenih kolkah in si- vem klobuku do ušes. Otrko- otepa z glavico, da bi vrgel klobuk na tla, a vrgel mu pade na obraz. Ženska ga sname z male glavičice, visoko zamahne z njim, nekaj poje in se smeje, a deček jo gleda, dvigne glavo in se ves smeja.

Visoki moški v usnjenem predpasniku, z golimi velikanskimi rokami nosi na ramenu šestletno deklico, sivo ko miš, in govori ženski, ki hodi poleg njega, voden za roko dečka, rjavolasega ko ojenj.

— Razumem ako se ta reč ukorenini... Teško nas bodo premagali, kaj?

S polnim glasom se navdušeno hahja, meče v si- nji zrak svoje malo breme in kriči:

— Evviva Parma!

Ljudje odhajajo vode ali nesot s seboj otroke, na trgu so ostale pomekane cvetice, papirčki sladkor- kov, vesela skupina te- žakov, nad njimi pa plemen- nita postava človeka, ki je odkril Novi svet.

Kakor iz velikanskih tro- bent lijejo iz ulic veseli kriki ljudi, ki korakajo no- vemu življenju nasproti.

— Annita, vi vzamete dva?

— Da. Vi tudi?

— Tudi za brezno Margario enega!

Ponosno veselo, razburjenje praznični obrazi, vlažne, dobrohotne oči, nekateri oroci stavkajočih že žvečijo kruh.

— Za naših časov niso mislili na to! — pravi starec s plitvim nosom in črno cigareto v zobeh.

— Pa je tako preprosto...

— Da, preprosto in razumno.

Starec je vzel cigareto iz ust, pogledal na njen konec, vzdihnil in otresel pepel. Ko je zagledal poleg sebe dva parmaška otroka, očividno sta bila brata, je naredil strašen obraz in se najel. Otroka sta ga resno pogledala, on pa si je poltlačil klobuk na očeh in razprl roke. Otroka sta se stisnila drug k drugemu in se plaho umikala, tedaj pa je starec nenadoma pončil in glasno zapel prav tako kakor petelin. Otroka sta se zahajjala, cepetajoč z golimi petami po kamnu, starec pa je vstal, si poravnal klobuk in misleč, da je napravil vse, kar je bilo treba, vstal in odšel, zabobčaje se na klečavih nogah.

Grbava, siva ženska čarovniškega obraza s trdimi, sivimi koclami na kosčeni bradi, stoji ob vznožju Kolombovega spomenika in joče, otrajoč rdeče oči s koncem zbledela šala. Mračna in iznakažena je tako strašno osamljena sredi razburkane množice...

V poskočnem koraku pe- lje črnolasa Genovežanka za roko sedemletnega otroka in lesenih kolkah in si- vem klobuku do ušes. Otrko- otepa z glavico, da bi vrgel klobuk na tla, a vrgel mu pade na obraz. Ženska ga sname z male glavičice, visoko zamahne z njim, nekaj poje in se smeje, a deček jo gleda, dvigne glavo in se ves smeja.

Visoki moški v usnjenem predpasniku, z golimi velikanskimi rokami nosi na ramenu šestletno deklico, sivo ko miš, in govori ženski, ki hodi poleg njega, voden za roko dečka, rjavolasega ko ojenj.

— Razumem ako se ta reč ukorenini... Teško nas bodo premagali, kaj?

S polnim glasom se navdušeno hahja, meče v si- nji zrak svoje malo breme in kriči:

— Evviva Parma!

Ljudje odhajajo vode ali nesot s seboj otroke, na trgu so ostale pomekane cvetice, papirčki sladkor- kov, vesela skupina te- žakov, nad njimi pa plemen- nita postava človeka, ki je odkril Novi svet.

Kakor iz velikanskih tro- bent lijejo iz ulic veseli kriki ljudi, ki korakajo no- vemu življenju nasproti.

— Annita, vi vzamete dva?

— Da. Vi tudi?

— Tudi za brezno Margario enega!

Ponosno veselo, razburjenje praznični obrazi, vlažne, dobrohotne oči, nekateri oroci stavkajočih že žvečijo kruh.

— Za naših časov niso mislili na to! — pravi starec s plitvim nosom in črno cigareto v zobeh.

— Pa je tako preprosto...

— Da, preprosto in razumno.

Starec je vzel cigareto iz ust, pogledal na njen konec, vzdihnil in otresel pepel. Ko je zagledal poleg sebe dva parmaška otroka, očividno sta bila brata, je naredil strašen obraz in se najel. Otroka sta ga resno pogledala, on pa si je poltlačil klobuk na očeh in razprl roke. Otroka sta se stisnila drug k drugemu in se plaho umikala, tedaj pa je starec nenadoma pončil in glasno zapel prav tako kakor petelin. Otroka sta se zahajjala, cepetajoč z golimi petami po kamnu, starec pa je vstal, si poravnal klobuk in misleč, da je napravil vse, kar je bilo treba, vstal in odšel, zabobčaje se na klečavih nogah.

Grbava, siva ženska čarovniškega obraza s trdimi, sivimi koclami na kosčeni bradi, stoji ob vznožju Kolombovega spomenika in joče, otrajoč rdeče oči s koncem zbledela šala. Mračna in iznakažena je tako strašno osamljena sredi raz

Goriško-beneški dnevnik

Športni dnevnik

Danes 1. maj, praznik delovnih ljudi

Na Goriškem soupada praznik s hudo borbo kovinarjev CRDA

Delavska zbornica organizira zborovanja v Gorici, Gradiški in v Trzinu - Doberdobska godba na pihala bo igrala na plesišču v Rubijah

V nedeljo tombola Zelenega križa

Po zmagi nad Botvnikom

Nogomet v Jugoslaviji

Vasilijs Smislov osvojil svetovno prvenstvo v šahu

Prihodnje leto povratni dvoboj

Zmaga Ljubljane in poraz Odreda v I. conski ligi

Delavska zbornica za goriško pokrajino je ob 1. maju naslovila na prebivalstvo sledeč poziv.

«Obletnica 1. maja se letos praznuje prav na dan, ko bojuje delavski razred Trzica in njegove okolice že 56. dan hudo sindikalno borbo, ki nima primere v zgodovini goriške delavskega gibanja.

Zaradi tega dejstva ima praznik 1. maja letos poseben značaj za delavce Trzice in za ves delavski razred v pokrajini. Izvršni odbor Delavske zbornice je organiziral v pokrajini praznično zborovanje in manifestacije v Gorici, Gradiški, Trzinu in v Doberdobi. Zaradi tega dejstva ima praznik 1. maja letos poseben značaj za delavce Trzice in za ves delavski razred v pokrajini. Izvršni odbor Delavske zbornice je organiziral v pokrajini praznično zborovanje in manifestacije v Gorici, Gradiški, Trzinu in v Doberdobi.

Mesčani, delavci in delavke goriške pokrajine!

Enotno prisostvuje proslavi 1. maja, ki jih organizira Delavska zbornica; ta dan poudarite svojo voljo po razvoju in demokratični obnovi; podpirajte in krepite Konfederacijo delavske zbornice, ki je najvažnejše sredstvo, da se dosežejo novi uspehi na poti sindikalne enotnosti in civilnega napredka v naši pokrajini in v državi.

Ob mednarodnem prazniku dela 1. maja Delavska zbornica v Gorici delavce o pomenu praznika poslanece Vittorio Marangone.

V Gradiški bo ob 9.30 tradicionalni prvomajski sprevod; zbranim bo ob 10.30 govoril Fernando Vecchi od osrednjega vodstva Delavske zbornice;

v Trzinu bo ob 10.30 na Trgu republike zborovanje, na katerem bo govoril zastopnik lokalne Delavske zbornice;

V Gradiški bo ob 10.30 tudi zborovanje kmetov, katerim bo spregovoril Eligio Simsig; popoldne pa bosta dve zabavni prireditvi, in sicer v gostilni Mozeš in v Rubijah, kjer bo igrala godba na pihala iz Doberdobe in pa v Krmini, kjer bo ples na letnem kotališču.

20 milijonov lir za vodovod vzh. Furlanije

Na seji upravnega odbora CAFO v Gradiški so odobrili načrte za gradnjo vodovodnega omrežja v Furlaniji, Romansu, Villussu in Gradiški. Za tretji del gradnje vodovodnega omrežja vzhodne Furlanije bodo potrošili 20 milijonov lir.

Novi prefekt prispel v Gorico

Predvčerajšnjim je prispel iz Barija v Gorico novi goriški prefekt dr. Giacinto Nitti, ki bo nastopil novo službeno mesto danes 1. maja.

Slaba poštna služba v občini Št. Lenart

Ze skoraj eno leto se prebivalstvo vasi Utana in Kravaja iz sentenarjske občine pritožuje zaradi skrajno zamujenega dostavljanja pošte. Kljub temu pritožbe prebivalstva in tiska niso zalegle. Pošta prihaja še vedno z zamudno, kar povzroča upravičen nezaupanje. Uprati je, da se bo po tolikem času njenega stanja v javnem lokalnem obdobju pred dnevi na 15 dni zopet.

Gospodarsko poročilo trgovske zbornice

V marcu zastoj proizvodnje v ladjedelniški industriji

Kriza v prehranbeni industriji, kjer je prišlo tudi do odpustov - Napredek v stavbarstvu in avtoindustriji

iz zadnjega mesečnega poročila goriške trgovske zbornice o gospodarskem stanju smo lahko ugotovili, da je prišlo na industrijskem sektorju do precejšnjega zastoja, predvsem kar zadeva ladjedelniško industrijo. V tekstilni industriji je položaj nespremenjen, predvsem v proizvodnji bombaža. V metalniški industriji je še vedno odprto vprašanje krize v proizvodnji in prodaji kovinskih embalaž. Zadovoljiv je položaj v lesni industriji, kjer se je povečala proizvodnja parketov in furnirja.

Precej stabilen in negativen je položaj v prehranbeni industriji, ki je kot v ostalih predelih države zažela občuten padec. Predvsem je bilo to opazno v podjetjih slaščic in kekov, proste cone, kjer je prišlo tudi do odpustov delovne sile.

Ker se je stavbena industrija precej razmahnila, je to pozitivno vplivalo tudi na avtoindustrijo, ki je v marcu dosegla precejšen razvoj. Na področju turizma vlada še vedno zastoj.

Slaba igra Juventine proti Sangiorgini

Standreska Juventina je v nedeljo pokazala v San Giorgiu eno najslabših iger letošnjega prvenstva. Lahko bi rekli, da so se igralci že v samem začetku igre odrekli igranju. Samo na tak način si lahko razložimo hudo poraz 7:0 proti mestu Sangiorgina. Nihče ni predvideval tako hudega poraza, kajti Sangiorgina je bila samo za tri točke pred Juventino, ki jih je imela 27. Sangiorgina se je po nedeljski tekmi z 32 točkami povzpela na četrto mesto na lestvici. Upamo, da poraz ne bo moralno vplival na dobro enajstoročje iz Standreze, ki je med letosnjim prvenstvom četrtočkrat pokazala izredno dobro in inteligentno igranje, ampak da bo izkoristila zadnje tekme zato, da si popravi svoj plams.

Juventina je nastopila s sledečo postavo: Sirk, Picelli, Frecher, Re, Valussi, Tabaj, Darlo, Grabba, Zanattini, Vizzini, Ferfolja.

PEVSKO DRUŠTVO «KRAŠ» IZ DOLA - POLJAN priredi v nedeljo 3. maja ob 16. uri v Prosvetni dvorani v Gorici

PEVSKI KONCERT

pod vodstvom pevovodkinje Pavline Komelove

Na sporedu narodne in umetne pesni

Vstopnice: sedišča po 250 lir in 150 lir; stojnice po 100 lir, nabavite jih lahko na sedežu ZSPD v Ulici Ascoli 1 in v kavarni Bratuž

Prebivalci Nadliške doline, ki se vozijo z avtobusom na progi Stupica - Videm in obratno, so že večkrat izrazili nezadovoljstvo zaradi predolgo ustavljanja avtobusa med jutranjo, popoldansko in večerno vožnjo v kraju Sangarzu. Potniki zaradi predolgega ustavljanja avtobusov iz gubijo dragocene minute, ki jih potem pogrešajo, ko morajo v Vidmu opraviti številna nujna dela. V Sangarzu se namreč avtobus predolgo zdrži, da sprejme ali odda potnike. Ker so v tem pogledu prebivalci Nadliške doline, ki se poslužujejo avtobusne zveze, hudo prizadeti, medtem ko se bo z nastopom poletja zaradi pripeke moka za radi čakanja še povečala, se pripravajo pristojnim oblastem, predvsem pa poštini direktiji in vodstvu poštne urada v Sangarzu, naj se ta pojav, ki že predolgo traja, čimprej odpravi.

Umetniško in tehniško osebje odpotuje v Rim - Prebivalci Njivice bi iz ekonomskih razlogov želeli, da bi ekipa še nadalje ostala

Filmska ekipa Davida O' Selznicka je v Njivicah zaključila snemanje nekaterih množičnih prizorov iz filma «Slovo od orožja». Približno mesec dni so se številni tehniški in nekateri izvedni glavni igralci, R. Hudson, J. Jones, Franco Interlenghi, drževali v Njivicah; z njimi so nastopili v različnih seveda predvsem množičnih scenah številni domačini iz Njivic, ki so za svoje sodelovanje v filmu prejeli dnevno po 1.700 lir, kar je za prebivalstvo tega dokaj siromašnega kraja Benčije že lepa vsota. Vsekakor bo statistom in statistikam žal, da se je vodstvo ekipe odločilo, da nadaljuje s snemanjem množičnih scen v okolici Rima, ker jim je s tem odpadel dober zaslužek. Verjetno bodo vsi ne-

Rojstva, smrti in poroke

Od 21. do 27. aprila se je v goriški občini rodilo 9 otrok umrlo 16 oseb, ocliki so bili 4, porok pa 7.

Rojstva: Margherita Brandolini, Bruno Pagotto, Luciano Bandelli, Arnaldo Palmisano, Maurizio Ferligio, Alba Gurtner, Mario Tuzzi, Maura Giordani in Bruno Ballarini.

Smrti: 63-letni upokojenec Amedeo Sacchi, 83-letni upokojenec Luigi Travisan, 63-letni Arnaldo Scadovelli, 82-letna Katarina Cernigoi, vd. Hojak, 75-letni kamnosek Federico Tessari, 71-letna Angela Rossi, vd. Moretto, 61-letna Maria Feresin, prof. Brandolini, 63-letni kmet Peter Velikonja, 60-letna Katarina Brebec, prof. Simo, 60-letni upokojenec Roberto Marin, 75-letni Anton Kurjan, 64-letna Veronika Pausić, prof. Pavlin, 63-letni vratar Alojz Silič, 60-letna Giziela Bašker, vd. Mihelič, 50-letni kmet Luigi Bon in 69-letni upokojenec Luigi Bufalini.

Ocliki: mizar Primo Vecchiet in Bruno Bregant, sofer Alojz Plesničar in uradnica Liviana Curzola, agent javne varnosti Nino Vaente in Franca Tonatti, prof. Vito Sani in učitelj Sebastiano Bonaccorso.

Poroke: podoficer Alberto Caucci in Caterina Botai, agent javne varnosti Giovanni Trippitelli in Giovanna Corcianni, oficir trgovske mornarice Paolo Debes in visokolski kapitan Maria Luisa Valli, trgovski potnik Emidio Tassi in Antonia Bauzon, industrije Venecelav Frinčić in učiteljica Maria Čestut, agent javne varnosti Pellegrino Pontecorvo in Silvija Elena Bratković, sofer Romano Comi in tkalica Anie-se Comisso.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Kuerner, Korzo Italija 4, tel. 25-76, do 12. ure pa je odprta lekarna Venuti Ul. Rabatta 18, tel. 21-24.

Prepričanjem, a zdaj, ko mi je nekako uslo, si želim, da bi bilo res. Ves, veliko dajo na to.

«Na kaj?»

«Na to, kar jaz recem. Sprva nisem mislil iti tako daleč, zdelo se mi je, da si izmišljam. Potem sem videl, da je moje izvajanje čudovito dosledno, in sem nadaljeval.

«Pa če bi bil čevljar ali krojač?»

«Doktor Paul in Moers bi mi bila povedala.

«Kako naj bi vedela?»

«Doktor bi bil odkril, ko je preiskoval zdelane in žuljave roke, Moers pa bi bil to dognal iz praha, ki ga stresel iz obleke.

«In če bi bil kaj drugega, a ne gospodar majhne kavarne?»

«Potem bo pa smola. Daj mi knjižo!»

Ko je bil bolan, se je rad poglajbal v branje nekega romana Dumasa starejšega.

Imel je celotno izdajo teh romanov v poljudni izdaji in iz starih orumenelih strani, okrašenih z risbami, je dihal značilni vonj po starinskih knjigah in ga spominjal vseh njegovih majhnih bolezn.

«Vzeti bo moral aspirin,» je dejala gospa.

«Misliš?»

«Zakaj misliš, da se je obrnil na nekoga drugega?»

Iz besed Maigretove žene se je mogla razbrati želja, da bi mu pomagala. Navadno mu ni stavila vprašanj glede njegovega dela, ko pa je videla, da si ne da pokoja, čeprav je bil bolan, ni mogla več skriti zaskrbljenosti. Kolikokrat se ji je zdelo, da je Maigret doma čisto drug človek, na policiji se pa kaže različen, dela in govori kot pravi komisar. Njegov razgovor s sodnikom Comélanom jo je zmedel in ta misel jo je ves čas motila, ko je štela zanke pri svojem pletenju.

«Čakaj, Maigret...»

Dvignil je obraz iznad knjige malo nejevoljen, ker ga moti pri branju.

«Necessa ne morem in ne morem razumeti. Ko si govoril o Gare de Lyon, si dejal, da si ni upal domov, ker bi zasledoval šli za njim.»

«Ze mogoče, da sem reknel.»

«Večera si pa dejal, da se je doma preoblekel.»

«Da. In potem?»

«In potem si pravil sodniku, da je jedel polenovko v svojem stanovanju. Torej se je vrnil domov in se ni bal, da bi mu sledili celo do tja.»

Ali ni Maigret malo preprečen razmišljati ravno o tem? Kaj pa, če je sodniku odgovarjal kar tjavdan?

«Vse se natanko ujema.»

«Kako?»

«Na postajo je šel v sredo zvečer, ko se še ni bil obrnil name, in je upal, da bo že kako usel zasledovalcem.»

«Misliš, da naslednjega dne niso bili več za njim?»

«Seveda so bili. Toda jaz sem dejal, da se je premislil okoli pete popoldne. Ne pozabi, da je nekam telefoniral in da je zahteval ovojnico.»

Ni bilo čudeža, kako prebrčana in je dodala:

«Gotovo imaš ti prav.»

Zopet je zavladala tišina, ki jo je prekinjalo samo posu-mevanje strani Maigretove knjige.

Ona je odprla usta, kakor bi hotela nekaj reči.

Maigret jo je opogumil, ne da bi obrnil pogled od knjige:

«Le povej!»

«Saj ni nič takega. Vidiš, da se je pregrešil, ker so ga kljub temu ubili.»

«V čem se je pregrešil?»

«Ker je šel domov. Oprosti! No, le beri!»

Pa ni bral. Čez nekaj časa je vzdignil glavo in je dejal s poudarkom na vsaki besedi:

«Pozabljaš zadevo z avtomobilom.»

V tistem trenutku je se sprelatelo, da je morda prišel na neko novo sled, da je našel spranjo, ki bo skoznjo zagledal rešitev.

«Treba je izvedeti natanko, koliko časa je stal avto zaradi okvare pred tisto hišo.»

Zdaj ni več govoril z ženo, pripovedoval je samemu sebi. Ona je razumela in ga ni več prekinjala.

«Taka okvara je nepredvidena ovira in zmeša vse načrte. Iz tega sledi, da so dogodki tekli drugače, kakor bi bili morali.»

Pogledal je ženo s hvalečnimi očmi, saj mu je ona pokazala pravo pot.

«In zelo verjetno je ta okvara v zvezi z njegovo smrtjo.»

V hipu je Maigret zaprl knjigo in potegnil k sebi telefonski aparat. Zavrtel je številko policije.

«Daj mi Lucasa, prosim! Če ga ni v njegovi, je pa v moji pisarni. Si ti, Lucas? Kako? Novice? Trenutek!»

Hotel je govoriti najprej on iz strahu, da ne bi stisnil tistega, do česar se je že tako sam dokopal.

«Pošlji takoj nekoga, najraje Eriaua ali Dubonneta, če sta na razpolago, na Nabrežje Henri IV. Zaslišati moram vse vratarje in stanovalce, pa ne samo iz hiše št. 63, pač pa tudi iz vseh sosednjih hiš. Ne bo hudega, kakšnega bomo že našli, ki je opazil rumeni avto. Potrebujemo natančne podatke, ob kateri uri je prišlo do okvare, da se je ustavil, in kdaj je zopet lahko odpeljal. Čakaj, še ni vse. Morda so za avto potrebovali kakšen nadomestni del. Pregledati je treba vse garaže v bližini. Za sedaj nič drugega. No, govori ti!»

«Trenutek, gospod šef, moram na drug aparat.»

Jasno je bilo, da Lucas ni sam; nekdo je bil pri njem. Pa ni hotel, da bi stisnil ta pogovor.

«Halo! Bolje tako, da naju nihče ne posluša. Na vrsti je še zmeraj avto. Pred pol ure je bila pri meni neka starejša gospa in sem jo sprejel kar v vašem uradu. Žal, da je videti neuravnotežena.»

Kako nekdo ne! Če neka preiskava le količjak pronikne med ljudi, zmeraj privabi na policijo vse mogoče blazneže po Parizu.

«Stanuje ju na Nabrežju Charenton, malo dalje od skladišč Bercy.»

Ob tej podrobnosti se je Maigret spomnil neke preiskave, ki jo je vodil pred leti v neki čudni hiši na tem nabrežju. Pred oči mu je stopilo Nabrežje Bercy: na levi ograja ob skladišču in pred njo velike platane, na desni zid ob Seini. Nekoliko dalje, onstran mostu, ki se mu ne more spomniti imena, se cesta razširi in ima na eni strani vrsto majhnih dvonadstropnih hiš, kakršnih je mnogo v mestni okolici.

Dolga vrsta čolnov na Seini, privezanih ob bregove, se vleče v daljavo, kolikor nesejo oči.

(Nadaljevanje sledi)

GEORGES SIMENON

12.

Maigret in njegov mrtvec

Detektivska zgodba

«Ko si ga pa venomer vlek!»

«Se ti je zdelo?»

Maigret se je čutil ženinuemu vtisku. Vse, kar je povedal, je bilo strogo natanko tako, tudi dvom glede zdravja. Kdaj pa kdaj se mu je dogajalo kakor tokrat, da se je spravljal v posteljo in da se ni prikazal iz sohe, kadar neka preiskava ni šla, kakor je hotel. Tedaj so z njim vsi ravnali zelo obzirno. Tako se je lepo odgnil vrvežu in hrupu na policiji, nadlegam vseh tistih, ki so se zmeraj obračali nanj in se sto in sto takim vsakdanjim stitnostim. Njegovi sodelavci so prihajali k njemu ali pa so mu telefonirali. Vsi so bili z njim zelo potrpežljivi in so se zanimali za njegovo zdravje. In čeprav je moral sem pa tja popiti kakšen gnušni čaj, je dosegel od postrežljivih žene prenekatere odlični punce.

V resnici je imel nekaj skupnega s svojim mrtvcom. Da bi se moral preseliti, da bi bila taka reč, si je večkrat mislil. Je to ga je morilo, da bi pri tem moral spremeniti tudi sredino. Misel, da zjutraj ne bi več gledal napisov «Lhoste & Pépin», da ne bi več hodil v urad zmeraj po isti poti, se mu ni zdel kar nič rožnata.

Z neke vrste ugodjem je razmišljal, da sta z njegovim mrtvcom iz iste mestne četrti. Pokadil je pipo in jo znova natlačil.

«Ali misliš, da je res imel kavarno?»

«Morda sem res malce pretiraval, ko sem trdil s takim

predvaja danes 1. maja ob 17. uri film: «SAMOA»

Igrajo: Gary Cooper, Roberta Haynes

predvaja danes 1. maja ob 16. uri LUX barvni film: «NANA»

Igrajo: Charles Boyer in Martine Carol

predvaja danes 1. maja z začetkom ob 15. uri barvni film: «KONGO»

Igrajo: VIRGINIA MAYO, GEORGE NADER, PETER LORRE

V četrtek 2. maja ob 18. uri ponovitev istega filma.

Od 21. do 22. ure televizijski prenos «ODNEHAS ALI NADALJUE»

predvaja danes 1. maja ob 16. uri barvni film: «DALJNA ZEMLJA»

Igra JAMES STEWART

V četrtek 2. maja ob 18. uri barvni film: «Polet na Mars»

predvaja danes 1. maja ob 16. uri barvni film: «KONGO»

Igrajo: VIRGINIA MAYO, GEORGE NADER, PETER LORRE

V četrtek 2. maja ob 18. uri ponovitev istega filma.

Od 21. do 22. ure televizijski prenos «ODNEHAS ALI NADALJUE»

«Da. In potem?»

«In potem si pravil sodniku, da je jedel polenovko v svojem stanovanju. Torej se je vrnil domov in se ni bal, da bi mu sledili celo do tja.»

Ali ni Maigret malo preprečen razmišljati ravno o tem? Kaj pa, če je sodniku odgovarjal kar tjavdan?

«Vse se natanko ujema.»

«Kako?»

«Na postajo je šel v sredo zvečer, ko se še ni bil obrnil name, in je upal, da bo že kako usel zasledovalcem.»

«Misliš, da naslednjega dne niso bili več za njim?»

«Seveda so bili. Toda jaz sem dejal, da se je premislil okoli pete popoldne. Ne pozabi, da je nekam telefoniral in da je zahteval ovojnico.»

Ni bilo čudeža, kako prebrčana in je dodala:

«Gotovo imaš ti prav.»

Zopet je zavladala tišina, ki jo je prekinjalo samo posu-mevanje strani Maigretove knjige.

Ona je odprla usta, kakor bi hotela nekaj reči.

Maigret jo je opogumil, ne da bi obrnil pogled od knjige:

«Le povej!»

«Saj ni nič takega. Vidiš, da se je pregrešil, ker so ga kljub temu ubili.»

«V čem se je pregrešil?»

«Ker je šel domov. Oprosti! No, le beri!»

Pa ni bral. Čez nekaj časa je vzdignil glavo in je dejal s poudarkom na vsaki besedi:

«Pozabljaš zadevo z avtomobilom.»

V tistem trenutku je se sprelatelo, da je morda prišel na neko novo sled, da je našel spranjo, ki bo skoznjo zagledal rešitev.

«Treba je izvedeti natanko, koliko časa je stal avto zaradi okvare pred tisto hišo.»

Zdaj ni več govoril z ženo, pripovedoval je samemu sebi. Ona je razumela in ga ni več prekinjala.

«Taka okvara je nepredvidena ovira in zmeša vse načrte. Iz tega sledi, da so dogodki tekli drugače, kakor bi bili morali.»

Pogledal je ženo s hvalečnimi očmi, saj mu je ona pokazala pravo pot.

«In zelo verjetno je ta okvara v zvezi z njegovo smrtjo.»

V hipu je Maigret zaprl knjigo in potegnil k sebi telefonski aparat. Zavrtel je številko policije.

«Daj mi Lucasa, prosim! Če ga ni v njegovi, je pa v moji pisarni. Si ti, Lucas? Kako? Novice? Trenutek!»

Hotel je govoriti najprej on iz strahu, da ne bi stisnil tistega, do česar se je že tako sam dokopal.

«Pošlji takoj nekoga, najraje Eriaua ali Dubonneta, če sta na razpolago, na Nabrežje Henri IV. Zaslišati moram vse vratarje in stanovalce, pa ne samo iz hiše št. 63, pač pa tudi iz vseh sosednjih hiš. Ne bo hudega, kakšnega bomo že našli, ki je opazil rumeni avto. Potrebujemo natančne podatke, ob kateri uri je prišlo do okvare, da se je ustavil, in kdaj je zopet lahko odpeljal. Čakaj, še ni vse. Morda so za avto potrebovali kakšen nadomestni del. Pregledati je treba vse garaže v bližini. Za sedaj nič drugega. No, govori ti!»

«Trenutek, gospod šef, moram na drug aparat.»

Jasno je bilo, da Lucas ni sam; nekdo je bil pri njem. Pa ni hotel, da bi stisnil ta pogovor.

«Halo! Bolje tako, da naju nihče ne posluša. Na vrsti je še zmeraj avto. Pred pol ure je bila pri meni neka starejša gospa in sem jo sprejel kar v vašem uradu. Žal, da je videti neuravnotežena.»

Kako nekdo ne! Če neka preiskava le količjak pronikne med ljudi, zmeraj privabi na policijo vse mogoče blazneže po Parizu.

«Stanuje ju na Nabrežju Charenton, malo dalje od skladišč Bercy.»

Ob tej podrobnosti se je Maigret spomnil neke preiskave, ki jo je vodil pred leti v neki čudni hiši na tem nabrežju. Pred oči mu je stopilo Nabrežje Bercy: na levi ograja ob skladišču in pred njo velike platane, na desni zid ob Seini. Nekoliko dalje, onstran mostu, ki se mu ne more spomniti imena, se cesta razširi in ima na eni strani vrsto majhnih dvonadstropnih hiš, kakršnih je mnogo v mestni okolici.

Dolga vrsta čolnov na Seini, privezanih ob bregove, se vleče v daljavo, kolikor nesejo oči.

(Nadaljevanje sledi)